

Članak Donalda Hejza, prvog zamjenika visokog predstavnika: “Manite se besmislica”

Kada su se prije četiri mjeseca bh. organi vlasti i predstavnici vodećih međunarodnih organizacija sastali na Bjelašnici, predstavnici vlasti su razmotrili praktične mjere za podsticanje otvaranja novih radnih mjesta. Kao rezultat tog sastanka, vlade Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine su se obavezale preduzeti mjere koje će urediti poslovno okruženje, promovisati izvoz i energično ponovo pokrenuti proces privatizacije. Na Mrakovici u junu mjesecu su dogovorili plan aktivnosti za realizaciju ovih programskih prioriteta. Ovaj plan, koji sadrži 131 stavku i jasne rokove, se može naći na Internet stranici www.bih.prsp.info

Promovisanje izvoza

Savjet ministara i vlade entiteta su se, između ostalog, dogovorili da se udruže u cilju izrade zajedničke izvozne strategije, što predstavlja ozbiljan prvi korak i osnovni preduslov za promovisanje izvoza.

Od proljeća, državni Ured za veterinarstvo konačno radi punim kapacitetom i trenutno vodi pregovore u cilju olakšavanja izvoza ribe iz Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju. Stručnjaci očekuju da se značajan napredak u ovoj oblasti treba očekivati bilo krajem ove godine ili početkom naredne, što će stvoriti uslove za otvaranje novih radnih mjesta i dalje investicije.

Nažalost, sličan napredak se tek treba postići u

transformisanju Instituta za standarde, koji je od velike važnosti za nadzor nad propisnom implementacijom zakona neophodnih za ispunjavanje standarda Evropske komisije u određenim oblastima koje se tiču izvoza. Ustvari, mada je institut osnovan prije tri godine, Savjet ministara još uvijek nije imenovao stalnog direktora. To znači da Bosna i Hercegovina ne može iskoristiti sve prednosti tržišta EU za svoje proizvode.

Ponovo pokretanje privatizacije

Entitetske vlade su se na zasijedanju održanom na Mrakovici obavezale da će do kraja ove godine provesti privatizaciju u pet preduzeća u svakom entitetu. Cilj ovog postupka je da pokažu kako je moguće provesti uspješnu privatizaciju u BiH – kako preduzeća u BiH mogu privući kapital te kako se na taj način može postići konkurentnost i rentabilnost tih firmi. To je od ključne važnosti za otvaranje radnih mjesta koja podrazumijevaju redovna primanja, umjesto radnih mjesta koja ne pružaju nikakvu nadu da ćete primiti platu. Stvorena je velika fama o tome kako privatizacija predstavlja prijetnju za one koji su trenutno zaposleni. Istina je da mnoga takozvana radna mjesta zapravo ne postoje, a oni koji rade su slabo plaćeni ili ne dobijaju nikakvu naknadu.

Do sada je privatizacija donijela malo koristi Bosni i Hercegovini i radnicima u ovoj zemlji. Razlozi za takvu situaciju uključuju korupciju, nedostatak političke volje kao i propust da se postigne dogovor u vezi sa obavezama – dugovima preduzeća, neisplaćenim doprinosima za socijalno i zdravstveno osiguranje, godinama neisplaćenih plata.

Pitanje dugovanja je veoma ozbiljno i često dovodi u sukob socijalne, fiskalne i političke obaveze organa vlasti. To pitanje se mora riješiti ako želimo da imamo stvaran i održiv ekonomski rast. Predstavnici vlasti su prošle sedmice preduzeli važan korak u pravcu formiranja radne grupe za privatizaciju. Zadatak ove grupe je da izradi prijedloge koji

će na efikasan način riješiti pitanje dugovanja preduzeća. Bez obzira na predloženo rješenje, ono mora u obzir uzeti stvarna fiskalna ograničenja sa kojima se organi vlasti suočavaju. Ako ova radna grupa bude uspješna i čelni ljudi u vladi pokažu stvarnu političku odvažnost u preduzimanju predloženih mjera, to će na srednjoročnom planu značiti stvarno otvaranje novih radnih mjesta. Ne možemo sebi priuštiti neuspjeh u ovim naporima.

Uređenje poslovnog okruženja

Entitetski organi vlasti su se u svojim planovima aktivnosti obavezali na donošenje zakona za restrukturiranje elektroenergetskog sektora, što je neophodno ako BiH zaista želi iskoristiti resurse za proizvodnju električne energije i da se ponovo priključi ostatku Balkana nakon prekida od osam godina. To znači da vlada Federacije mora donijeti propisani plan aktivnosti u narednim sedmicama, jer je vlada Republike Srpske to već uradila. Pored toga, Savjet ministara i Parlamentarna skupština BiH moraju donijeti zakone kojima se uspostavlja nezavisno preduzeće za prenos i nezavisni operator sistema. Plan aktivnosti se nalazi u proceduri u Parlamentu Federacije a dva zakona, tj. zakon o preduzeću za prenos i nezavisnom operatoru sistema, razmatra Savjet ministara. Međutim, vrijeme ne radi za nas. Organi vlasti moraju uhvatiti korak i donijeti ove zakone ako žele iskoristiti 220 miliona dolara koje su međunarodni donatori izdvojili za restrukturisanje i unapređenje prenosnih kapaciteta ove zemlje, te promovisanje rentabilnog izvoza viška električne energije.

Drugi značajan korak u promovisanju veće efikasnosti i kredibiliteta je donošenje okvirnog zakona o računovodstvu i reviziji. Savjet ministara trenutno razmatra ovaj zakon, ali bi se on odmah trebao usvojiti. Može zvučati dosadno, ali ovaj zakon je prijeko potreban ako BiH želi da adekvatno modernizuje i liberalizuje sektor računovodstva, što će imati pozitivan uticaj na gotovo sve aspekte poslovanja.

Organi vlasti su se takođe obavezali da će obezbijediti da parlamenti donesu zakon o parničnom postupku. Ovaj zakon je usvojen u Republici Srpskoj i stupio je na snagu 1. avgusta, a u Federaciji se nalazi u parlamentarnoj proceduri i mogao bi se donijeti krajem ovog mjeseca. Donošenje ovih zakona je od ključne važnosti za promovisanje poslovnog okruženja u BiH, povećanje zaštite povjerilaca, te ubrzanje procesuiranja slučajeva privrednih prekršaja.

Organi vlasti kažu da su opredijeljeni za ubrzanje tempa reforme i mada ja vjerujem da jesu, jedini način na koji njihovi sugrađani mogu ocijeniti tu opredijeljenost je iznos plata i drugih ekonomskih dobiti. Prema tome, građani moraju primorati svoje političke predstavnike da ispune te javno preuzete obaveze i izvršiti pritisak na njih u cilju preduzimanja brzih mjera od strane organa vlasti i parlamenata.

Organi vlasti ne rade u vakuumu – inicijativa “buldožer”, koja se sada nalazi u drugoj fazi, je stvorila uslove za one koji vode preduzeća da mogu produktivno sarađivati sa političarima koji vode zemlju. Druga faza inicijative “buldožer” će uskoro organima vlasti dostaviti 50 novih reformi na usvajanje do kraja godine.

Način provođenja ovih reformi, koje će biti u skladu sa strategijom organa vlasti, putem široke javne rasprave, pokazuje kako se pritisak javnosti za provođenje reformi može preokrenuti u politiku organa vlasti.

Sebičnost i podijeljenost politike u ovoj zemlji je predugo držala po strani mjere neophodne za poboljšanje sudbine prosječnog građanina. Zahtjevac da političari za koje ste glasali preduzmu aktivne mjere u cilju ostvarivanja promjena. Kažite svojim izabranim predstavnicima “manite se besmislica” i kažite im da prionu na posao za koji su izabrani.